

Informatienota voor: vergadering algemeen bestuur

Datum: 23 juni 2022

Onderwerp: Voortgangsrapportage programma Zelfredzaam en Risicobewust (2)

Agendapunt: 5.

Kenmerk: AB/2215

Portefeuillehouder: Mevr. A.H. Bronsvoort

Bijlage:

1. Routekaart Risicobewust en zelfredzaam (separaat)
2. Beknopt overzicht activiteiten en resultaten
3. Resultaten regionaal gedragsonderzoek brandveiligheid
4. Resultaten onderzoek Omgevingsrisico's VNOG
5. Collage recente campagne-uitingen

Kennisnemen van

Voortgangsrapportage programma Zelfredzaam en Risicobewust

Inleiding

In de Toekomstvisie is de strategische pijler 'Zelfredzaam en Risicobewust' opgenomen. Aankomende jaren ligt de focus meer op het stimuleren van inwoners met betrekking tot veilig leven. Om invulling te geven aan deze nieuwe organisatiekoers is het programma 'Zelfredzaam en Risicobewust' ingericht. Het programma richt zich op het vergroten van risicobewustzijn en gedragsverandering van inwoners en zet in op een zelf- en samenredzame regio, waar mensen veilig kunnen wonen, werken en recreëren. In de vergadering van juni 2021 heeft het algemeen bestuur ingestemd met het programmaplan. In deze vergadering is toegezegd dat vanuit het programma Zelfredzaam en Risicobewust halfjaarlijks een evaluatie op onderdelen plaatsvindt, alvorens structurele middelen beschikbaar gesteld kunnen worden.

Deze programmarapportage voorziet in deze behoefte door:

- de geëvalueerde onderdelen te presenteren, en;
- de voortgang op de diverse programma-activiteiten te beschrijven.

Kernboodschap

Het programma Zelfredzaam en Risicobewust is gestart en vanaf juli 2021 is invulling gegeven aan de programma-activiteiten zoals beschreven in het programmaplan. Daar waar mogelijk wordt het effect van de risicogerichte campagnes gemeten. De resultaten van de gevoerde metingen zijn positief. Opvolgende activiteiten worden hierop ingesteld. In de uitvoering wordt met een variëteit aan partners samengewerkt. De realisatie van het programma verloopt conform planning.

Communicatie

De voortgang van de programma-activiteiten wordt besproken met de portefeuillehouder. Halfjaarlijks wordt een programmarapportage opgesteld en voor kennisgeving aangeboden aan het algemeen bestuur.

ROUTEKAART ZELFREDZAAM & RISICOBEWUST

2021

JUNI

Programmaplan vastgesteld in algemeen bestuur

NOVEMBER

Vooronderzoek risicoperceptie multi-thema's i.s.m. GGD

Noord- en Oost-Gelderland

Regionaal onderzoek risicobewustzijn & gedrag

DECEMBER

Regionale uitrol campagne veilig stoken

ZlimSamen Veluwe & Achterhoek start pilot Woonzorg NL in Apeldoorn

2022

JANUARI

Start plan van aanpak multi-thema's

Start regionale uitrol campagne vluchtsleutelhangers

56.000 woningen huis-aan-huis

FEBRUARI

Eindrapport regionaal risicobewustzijn & gedragsonderzoek

Nationale CO-weken

MAART

Start ontwikkeling campagne Iklaadaccuraat.nl i.s.m. BOVAG, RAI en VRBZO

Start pilot brandbarometer i.s.m. Interpolis

MEI

Start werving voorlichtingspool

JULI

Afronding campagne vluchtsleutelhangers

86.000 sleutelhangers verspreid over de regio

SEPTEMBER

Start regionale uitrol campagne en meting vluchtplan

Aventus[®]

Start educatie-unit in regio

DOORLOPENDE PROJECTEN

Uitrol brandweer op school lespakket

440 lespakketten
79 scholen

Pilot CO-melder op de TS

2 CO-melders uitgegeven

Content verspreiding op sociale media

32 posts in het afgelopen jaar

Actie na brand

10 keer ingezet

2025

Bijlage 2: Beknopt overzicht activiteiten en resultaten

Activiteit	Resultaat
Campagne veilig stoken in alle gemeenten	Op verzoek van het bestuur is in december 2021 een campagne over 'veilig stoken' gehouden, gezien de stijgende energieprijzen. Op basis van de positieve resultaten uit de pilot (meer mensen spraken over de veiligheid van hun haard en risicobewustzijn was verhoogd) is het campagnemiddel doorontwikkeld en regionaal uitgerold op een risicogerichte wijze. Op basis van (historische) data zijn in totaal 56.000 huishoudens in alle gemeenten bereikt met deze campagne.
Regionaal gedragsonderzoek	In samenwerking met Saxion Hogescholen en Hogeschool Utrecht is een regionaal onderzoek (0-meting) uitgevoerd met betrekking tot brandveilig gedrag, kennis en houding van inwoners. Het onderzoek kent een hoge respons van ruim 1500 personen. De resultaten zijn ook gebruikt om de campagnestrategie te bepalen als het gaat om gedragsverandering. De resultaten van het onderzoek staan in bijlage 3.
Campagne vluchtsleutelhangers in alle gemeenten	De vluchtsleutelcampagne wordt in de eerste helft van 2022 regionaal uitgerold. Er worden in totaal 86.000 vluchtsleutels verspreid waarbij de vooraf bepaalde dekkingsgraad van 12,5% wordt behaald. Gemeenten hebben aandacht gegeven aan deze campagne op hun sociale media en lokale kranten. Regionale media hebben tevens aandacht gegeven aan de campagne (zie bijlage 5).
Vorbereiding campagne Veilig vluchten bij brand	De campagne veilig vluchten bij brand is in 2021 gepilot in Aalten en Harderwijk. De effectmeting liet zien dat de campagne een positief effect had op het oefenen, nadenken en bespreken van het vluchtplan. Momenteel wordt de campagne doorontwikkeld op basis van de inzichten uit de effectmeting en wordt een regionale uitrol voor september 2022 voorbereid.
Bijdragen aan Pilot Risicobewust Harderwijk	Fase 1 is reeds afgerond. Fase 2 is in afrondende fase. De focus ligt op het risicogericht adviseren, risicogericht oefenen en risicogericht voorlichting i.s.m. de gemeente Harderwijk. Er zijn 2 brandweeroefeningen geweest in samenwerking met de gemeente en een woningcorporatie. De Brandweer Advies Box voor persoonlijk, risicogericht brandveiligheidsadvies is in 2021 ontwikkeld en wordt in voorjaar 2022 nog vier keer ingezet in gemeente Harderwijk in de maanden april en mei.
Brandbarometer	I.s.m. het programma Informatievoorziening en Interpolis is een pilot opgestart binnen de gemeenten Aalten, Nunspeet, Oost-Gelre en Harderwijk. Er is een tool ontwikkeld waarin mensen risicogericht brandveiligheidsadvies kunnen aanvragen op postcodeniveau. Het lectoraat Betekenisvol Digitaal Innoveren van de Hs. Utrecht is betrokken bij de ethische aspecten. De afspraken zijn vastgelegd in een samenwerkings- en verwerkingsovereenkomst, het convenant hiervoor is op 9 maart 2022 ondertekend.
Bijdrage aan Natuurbrandpreventie	Het programma heeft bijgedragen aan het programma Natuurbrandbeheersing door de ontwikkeling van een campagnemiddel t.b.v. de pilot 'Firewise' in Vierhouten, gemeente Nunspeet. Dit campagnemiddel is verspreid onder alle inwoners van Vierhouten. Momenteel wordt een wijkbijeenkomst voorbereid in samenwerking met Buurtkracht, natuurbeheerders en de wijkagent. Studenten van het Safety & Securitylab van Saxion Hogescholen werken aan de ontwikkeling van een communicatie-toolkit natuurbrandveiligheid.
Actie na brand	Tussen november 2020 en maart 2022 zijn er 10 flyeracties geweest na een brand. Omwonenden van een brandincident ontvingen een folder met daarop tips om brand te voorkomen. Na de brand in Elburg is er een informatieavond geweest. Vanuit het programma is daaraan bijgedragen door middel van een presentatie over brandveiligheid en het voorkomen van brand.
Zlimsamen Veluwe & Achterhoek (o.a. slimme thuiszenders en woonscan voor ouderen)	In de Achterhoek wordt vanaf oktober 2021 als spin-off van het project 'Leefsamen Achterhoek' door vier woningcorporaties verder uitgerold in 3.000 huizen via de Regiodeal. De VNOG is projectpartner. Met andere gemeenten (Veluwe e.o.) worden verkennende gesprekken gevoerd met verzekeraars, woningcorporaties en andere potentiële partners. Een overkoepelend projectplan

	en begroting t.b.v. de stimulering van het gebruik van slimme sensoren + woonscan is gereed. O.b.v. kengetallen gaat het om ca. 2.158 woningen in 14 gemeenten. Commitment bij woningcorporaties en gemeenten wordt voor 1 juli 2022 opgehaald om de regionale uitrol voort te zetten.
Mobiele Educatieve Game	I.s.m. ROC Aventus wordt een mobiele container ontwikkeld waarin inwoners met een bijhorend web-based game worden geïnformeerd over brandveilig wonen en worden gestimuleerd om brandveiligheidsmaatregelen te treffen. Vanaf de zomer zal de mobiele educatieve game beschikbaar zijn voor uitrol naar de andere gemeenten. Een planning hiervoor wordt voorbereid om hier na de zomer van 2022 een vervolg aan te geven.
Pilot Co-melders	Een pilot met drie brandweerposten (Doetinchem, Apeldoorn & Zutphen) is gestart waarbij de 1 ^e TS een 'Veilig Leven Box' krijgt. De bijgesloten CO-melder kan door een ploeg worden achtergelaten na een vermoeden van verhoogde CO-concentratie. Momenteel zijn er enkele CO-melders uitgereikt door de ploegen.
Online contentplan	In samenwerking met team communicatie vindt doorlopend aandacht voor verschillende veiligheidsthema's plaats o.b.v. een contentplanning, waarbij er rekening wordt gehouden met het toepassen van de juiste gedragstechnieken.
Brandweer op school	Er zijn aan het begin van het leerjaar 2021/2022 in totaal 440 lespakketten van Brandweer op School uitgereikt aan 79 verschillende basisscholen in onze regio. Er is begin 2022 een evaluatieonderzoek uitgegaan naar de deelnemende scholen. Een deel van de scholen heeft het lesmateriaal vanwege de COVID-pandemie nog niet ingezet. De scholen die het lespakket wel hebben ingezet zijn tevreden en positief over het lesmateriaal.
Iklaadaccuraat.nl (i.r.t. veilige energietransitie)	In 2021 is op basis van praktijkonderzoek i.s.m. de RAI, BOVAG en VR Brabant-Zuid Oost de website iklaadaccuraat.nl doorontwikkeld o.b.v. inzichten van gedragsbeïnvloeding. Gedragstechnieken zijn getest en op basis van deze effectmeting is de website aangepast. Momenteel wordt er samen met BOVAG, RAI en VR Brabant Zuid-Oost gewerkt aan een gezamenlijke campagne om de website breder te promoten.
Bestickering Brandweervoertuigen	Het project is met 8 maanden vertraagd door wisselingen in het team Communicatie waardoor onvoldoende gestuurd kon worden op deze uitvoering. Momenteel is een plan van aanpak gereed, evenals de inventarisatie van de voertuigen. De ontwikkeling van een ontwerp en de uitvraag m.b.t. montage is gestart.
Multidisciplinaire thema's	In najaar 2021 is er door de GGD NOG een regionaal onderzoek gedaan onder het panel van de GGD naar risicoperceptie op verschillende (multi) risico's. De resultaten zijn weergegeven in bijlage 4. Er wordt momenteel gewerkt aan een plan van aanpak en de ontwikkeling van gerichte pilots.
Nationale CO-weken	In februari 2022 waren de Nationale CO-weken. In samenwerking met de GHOR is een informatiebrief en infographic over CO en het herkennen van een CO-vergiftiging verstuurd naar alle huisartsen in de regio.

Bijlage 3: Regionaal gedragsonderzoek Brandveiligheid

Hoe denken mensen over brandveiligheid?

43%

denkt vaak of regelmatig na over brandveiligheid in huis

88%

heeft veel of redelijk wat vertrouwen om hun huis te verlaten bij brand

83%

heeft veel of redelijk wat vertrouwen in het eigen handelen bij brand

Gemiddeld cijfer brandveiligheid in eigen leefsituatie:

7,5

1.528 respondenten

55% man
45% vrouw

4% 18-25 jaar
16% 26-35 jaar
28% 36-50 jaar
34% 51-67 jaar
18% 67+

Brandveilig gedrag & Risicobewustzijn **Achterhoek**

Brandveiligheidsmaatregelen

88%

heeft een rookmelder op elke verdieping

69%

test rookmelders minimaal 1 keer per jaar

60%

kent de rookmelderverplichting (1 juli 2022)

66%

heeft blusmiddelen in huis meest voorkomende blusmiddelen: **blusdeken**

Veilige ontvluchting

70%

heeft een vluchtplan

23%

oefent het vluchtplan

88%

houdt de vluchtroute vrij voor obstakels

53%

sluit 's nachts de binnendeuren

45%

heeft een vluchtsleutel

Veilig stoken

83%

van de inwoners die een (hout)kachel of openhaard hebben laten deze minimaal 1 keer per jaar vegen

Populairste veggemaanden: **september en oktober**

46%

stookt volgens de Zwitserse stookmethode

Veilig koken

81%

loopt wel eens weg uit de keuken tijdens het koken

De meest voorkomende reden: **afleiding door andere huishoudelijke taken en afleiding door huisgenoten of kinderen**

Hoe denken mensen over brandveiligheid?

44%

denkt vaak of regelmatig
na over brandveiligheid
in huis

88%

heeft veel of redelijk wat
vertrouwen om hun huis
te verlaten bij brand

81%

heeft veel of redelijk
wat vertrouwen in het
eigen handelen bij brand

Gemiddeld cijfer brandveiligheid in eigen leefsituatie:

7,5

642 respondenten

52% man
48% vrouw

4% 18-25 jaar **36% 51-67 jaar**
15% 26-35 jaar **19% 67+**
27% 36-50 jaar

Brandveilig gedrag & Risicobewustzijn Midden

Brandveiligheidsmaatregelen

83%

heeft een rookmelder op elke verdieping

71%

test rookmelders minimaal 1 keer per jaar

59%

kent de rookmelderverplichting (1 juli 2022)

65%

heeft blusmiddelen in huis
meest voorkomende blusmiddelen: **blusdeken en poederblusser**

Veilige ontvluchting

71%

heeft een vluchtplan

24%

oefent het vluchtplan

83%

houdt de vluchtroute vrij voor obstakels

51%

sluit 's nachts de binnendeuren

42%

heeft een vluchtsleutel

Veilig stoken

88%

van de inwoners die een (hout)kachel of openhaard hebben laten deze minimaal 1 keer per jaar vegen

Populairste veegmaanden:
september en oktober

56%

stookt volgens de Zwitserse stookmethode

Veilig koken

79%

loopt wel eens weg uit de keuken tijdens het koken

De meest voorkomende redenen:
afleiding door andere huishoudelijke taken en afleiding door huisgenoten of kinderen

Hoe denken mensen over brandveiligheid?

41%

denkt vaak of regelmatig
na over brandveiligheid
in huis

90%

heeft veel of redelijk wat
vertrouwen om hun huis
te verlaten bij brand

85%

heeft veel of redelijk
wat vertrouwen in het
eigen handelen bij brand

Gemiddeld cijfer brandveiligheid in eigen leefsituatie:

7,5

468 respondenten

57% man
43% vrouw

3% 18-25 jaar
33% 51-67 jaar
14% 26-35 jaar
14% 67+
35% 36-50 jaar

Brandveilig gedrag & Risicobewustzijn **Veluwe**

Brandveiligheidsmaatregelen

86%

heeft een rookmelder op elke verdieping

72%

test rookmelders minimaal 1 keer per jaar

66%

kent de rookmelderverplichting (1 juli 2022)

65%

heeft blusmiddelen in huis
meest voorkomende blusmiddelen: **blusdeken en poederblusser**

Veilige ontvluchting

68%

heeft een vluchtplan

22%

oefent het vluchtplan

84%

houdt de vluchtroute vrij voor obstakels

55%

sluit 's nachts de binnendeuren

54%

heeft een vluchtsleutel

Veilig stoken

84%

van de inwoners die een (hout)kachel of openhaard hebben laten deze minimaal 1 keer per jaar vegen

Populairste veegmaanden:
september en oktober

41%

stookt volgens de Zwitserse stookmethode

Veilig koken

80%

loopt wel eens weg uit de keuken tijdens het koken

De meest voorkomende redenen:
afleiding door andere huishoudelijke taken en afleiding door huisgenoten of kinderen

Hoe denken mensen over brandveiligheid?

43%

denkt vaak of regelmatig na over brandveiligheid in huis

88%

heeft veel of redelijk wat vertrouwen om hun huis te verlaten bij brand

84%

heeft veel of redelijk wat vertrouwen in het eigen handelen bij brand

Gemiddeld cijfer brandveiligheid in eigen leefsituatie:

7,6

418 respondenten

60% man
40% vrouw

4% 18-25 jaar
20% 26-35 jaar
22% 36-50 jaar
19% 67+
36% 51-67 jaar

Omgevingsrisico's Noord- en Oost-Gelderland

November 2021

Omgevingsrisico's die het meeste leven onder inwoners

53%

Uitbraak nieuw menselijk virus

43%

Extreme weersomstandigheden

39%

Verstoring telecommunicatie en informatietechnologie

38%

Langdurige hitte en droogte

36%

Verstoring elektriciteitsvoorziening

Omgevingsrisico's die vooral in specifieke bevolkingsgroepen leven:

Verstoring openbare orde, bij:

- Verminderd zelfredzaam
- Wonend in appartement/boven- of benedenwoning
- Wonend in stadscentrum

Natuurbrand, in:

- Noord-Veluwe

Verontreiniging of uitval drinkwatervoorziening, bij:

- 65-plussers

Verwacht hinder te ondervinden van omgevingsrisico's

72%

Uitbraak nieuw menselijk virus

58%

Extreme weersomstandigheden

72%

Verstoring telecommunicatie en informatietechnologie

72%

Langdurige hitte en droogte

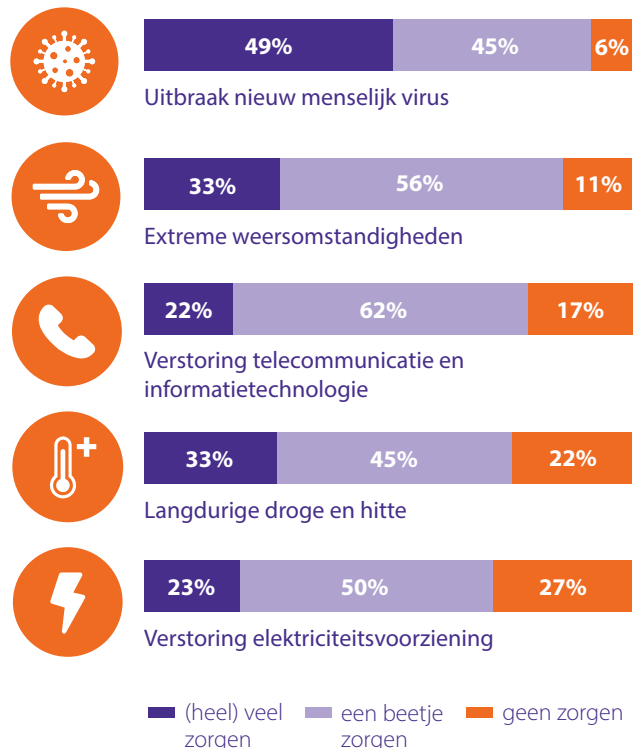
71%

Verstoring elektriciteitsvoorziening

Voor de omgevingsrisico's die het meest leven is de verwachte hinder ongeveer 72%. Een uitzondering hierop is **extreme weersomstandigheden**. Mensen die in een **buitengebied** wonen verwachten wel meer hinder van **extreme weersomstandigheden** te ondervinden.

Zorgen om impact

Mensen zijn vooral bezorgd over de impact van de uitbraak van een **nieuw menselijk virus**.

Oudere leeftijdsgroepen maken zich meer zorgen om de impact van **verstoring telecommunicatie, extreme weersomstandigheden en verstoring elektriciteitsvoorziening**.

Vertrouwen veiligheid

Gemiddelde mate van vertrouwen om zichzelf in **veiligheid te kunnen brengen** bij:

Oudere leeftijdsgroepen hebben minder vertrouwen bij **extreme weersomstandigheden, verstoring elektriciteitsvoorziening en uitbraak nieuw menselijk virus**.

Verminderd zelfredzamen hebben minder vertrouwen bij **verstoring telecommunicatie en informatietechnologie, extreme weersomstandigheden, langdurige hitte en droogte en uitbraak nieuw menselijk virus**.

Informatiebehoefte

56% is op de hoogte van de risico's in zijn/haar omgeving

62% weet waar hij/zij informatie kan vinden tijdens een incident

41% heeft behoefte aan meer informatie over omgevingsrisico's

61% wil graag informatie over preventie van omgevingsrisico's

60% wil graag informatie over hoe te handelen tijdens een incident

Meest gebruikte informatiebronnen:

1. Nieuwssites (83%)
2. Rijksoverheid.nl (52%)
3. Lokale media (48%)

Tips voor informatievoorziening

Informatie verspreiden via:

Papier (bijvoorbeeld huis-aans-huisbladen of flyers)

Sms of e-mail

Whatsapp of wijk-/buurtapps

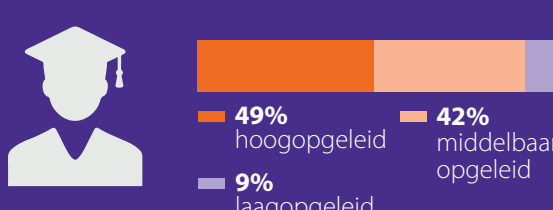
Voorlichtingsbijeenkomsten

Achtergrondkenmerken

2.576 respondenten

Dit onderzoek naar veiligheidsrisico's is gehouden onder het GGD-panel 'NOG beter weten'. De onderzoeksgroep is gewogen naar leeftijd, geslacht en subregio. Hierdoor zijn de resultaten ten aanzien van deze kenmerken representatief voor de hele bevolking van de regio Noord- en Oost-Gelderland.

Bijlage 5: Collage recente campagne-uitingen

1. Campagne vluchtsleutelhangers

Voorpagina Regio GLD Stemt Sport Gemist BuitenGewoon GLD He

ACHTERHOEK / NOORD-VELUWE

Brandweer deelt 100.000 gratis 'vluchtsleutelhangers' uit

Lonneke Gerritsen

21 februari, 12:52 • 2 minuten leestijd

2. Brandweer advies box

3. Actie na brand

4. Campagne veilig stoken

Flyer veilig stoken

5. Campagne Natuurbrandveiligheid pilot Vierhouten

SAMEN *groeien*
IN NATUURBRANDVEILIGHEID

Wij begrijpen dat u trots en zuinig bent op de mooie groene omgeving van Vierhouten. Ook in de winter kunt u veel doen om uw huis en tuin natuurbrandveilig te maken.

Doe nu de winterchecklist op de achterkant van deze kaart!

Campagne kaart natuurbrandveiligheid

6. Brandbarometer

Ondertekening samenwerkingsconvenant Interpolis en VNOG

7. Nationale CO-veck

HERKENT U DE SYMPTOMEN CO-VERGIFTIGING?

Hoofdpijn, misselijkheid, vermoeidheid, slaperigheid en overgeven?
Denkt u bij deze symptomen weleens aan een koolmonoxidevergiftiging (CO)?
De verschijnselen van een koolmonoxidevergiftiging zijn niet specifiek en kunnen makkelijk worden aangezien voor een griepje. Naast griep, komt ook koolmonoxidevergiftiging juist vaak in de winterperiode voor.

SYMPTOMEN

VERMOEDT U CO-VERGIFTIGING?

Laat het percentage carboxyhemoglobine (COHb) in het bloed bepalen. Zorg voor een zo kort mogelijke tijd tussen het verlaten van het huis en de COHb-bepaling t.v.m. de halfwaardetijd.

Adviseer patiënt om:

- Een CO-melder te kopen en op te hangen;
- De verbrandingstoestellen na te laten kijken door een erkend bedrijf;
- Het huis goed te ventileren.

3 CHECKVRAGEN

CO-vergiftiging

Zijn er klachten erger als de patient binnen is?

Worden de klachten erger als de patient binnen is?

Hebben zijn/haar huisgenoten dezelfde klachten?

1 of meer vragen met 'ja' beantwoord!
Dan bestaat er een kans op CO-vergiftiging.

RISICOGROEPEN:

- mensen met long- of hartaandoeningen;
- kinderen;
- ouderen;
- zwangere vrouwen.

GA VOOR MEER INFORMATIE NAAR DE WEBSITE VAN HET RIVM. SCAN DE QR-CODE:

Infographic voor huisartsen binnen VNOG